

In memoriam Jhr. Dr. D. C. Röell (1894 - 1961)

Hij was zevenenzestig jaar en geenszins een oude man: 'encore tout rayonnant d'idées et de projets', zoals een Franse vriend schreef die hem kort tevoren had gesproken. De dag vóór hij ziek werd ontvouwde hij nog aan enkelen van ons een ontwikkelingsplan voor het Rijksmuseum dat niet minder dan revolutionnair was en ook zijn eigen realisaties van kort geleden geheel omver wierp.

Dat was Röell, die ons zo vaak verraste door het gemak waarmee hij zich distancieerde van heilige huisjes en klaar stond om nieuwe wegen in te slaan. Hoeveel wegen heeft hij bewandeld, hoeveel heeft hij ondernomen en tot stand gebracht. Hij was een harde werker, maar toch bleef het nòg een wonder dat hij zoveel bereiken kon. Hij bezat de eigenschap om met felle intensiteit op zijn doel af te gaan zonder door zijn optreden te imponeren of inspanning te verraden. Zijn zachte stem, zijn wijze van zich precies maar zonder ophef uit te drukken, zijn nuchter oordeel en zijn beheerstheid verleenden hem een natuurlijk gezag. Waar hij was voelde men het aanwezig zijn van een persoonlijkheid.

Dertig jaar heeft hij zijn beste krachten aan het Rijksmuseum gegeven, eerst, van 1922 tot 1936, als naaste medewerker van Schmidt Degener, vervolgens, na het intermezzo van zijn directeurschap van het Stedelijk Museum, van 1945 af als hoofddirecteur en later als adviseur. Degenen die het laatste deel van zijn loopbaan hebben gevolgd, kunnen getuigen hoe gelukkig deze fase was. Door de totale reorganisatie van het Rijksmuseum kreeg hij de kans om zijn gaven volledig te ontplooien. Ondanks hindernissen en tegenslagen vond hij de weg om geleidelijk zijn plannen door te zetten en zijn visie te verwerkelyken. Dat was een vervulling. Als een kunstenaar streefde hij de harmonie na in de opstelling die hem duidelijk voor

de geest stond en, zoals menig kunstenaar ook, was hij met het bereikte resultaat zelden geheel en al tevreden.

Met hem beleefde het Rijksmuseum een roemrijke tijd. De grondige vernieuwing van de inrichting, de schitterende aankopen, in het bijzonder van de kunstnijverheid, en de spectaculaire tentoonstellingen vormden de grote lijnen van zijn beleid. Binnen het oude omhulsel ontstond een vrijwel nieuw gebouw. Er behoorde heel wat verbeelding, durf en hardnekkigheid toe om de plannen voor een zo ingrijpende gedaanteverwisseling tot rijpheid te brengen en uit te voeren.

Wanneer over enkele maanden de drie nieuwe verdiepingen van de afdeling kunstnijverheid gereed zullen komen, dan zal aan die bijna dertig zalen niet meer door hem de laatste hand gelegd zijn. Toch zullen zij duidelijk zijn stempel dragen. Met Eschauzier, met Elffers, met ons allen heeft hij er zeven jaar hard aan gewerkt, gebogen over plattegronden, besprekingen leidend, verhoudingen en kleuren beproevend met zijn scherp keurende blik.

Zijn nagedachtenis zal met eerbied en dankbaarheid in het Rijksmuseum worden bewaard. De naam Röell zal daar blijven betekenen de bouwheer die aan grote gedachten vorm wist te geven en ook voor het kleinste detail oog had, de gereserveerde man wiens verfijnd kwaliteitsgevoel en wiens kritische zin hoge eisen stelden aan de eigen prestaties en aan die van zijn omgeving. Met ware liefde heeft hij de aan zijn zorgen toevertrouwde kunstwerken gediend door zijn streven ze de ideale opstelling te geven – die waarbij de bezoeker alle opstelling vergeet. Zó zal deze twintigste-eeuwse 'homme de goût' in onze herinnering blijven. Wij hebben het voorrecht gehad samen te werken met een beminnelijk mens, met een van de grootste museumdirecteuren van onze tijd.

A. VAN SCHENDEL